

Változó korok, változó törvények



Dr. Rátkai Gábor

Bizonyára minden szakmagyakorló tervezőnek és szakértőnek tudomása van arról, hogy karácsony előtt a köztársasági elnök új törvényt hirdetett ki, amely a szakmagyakorlást alapjában változtatja meg, illetve bővíti ki. A 2023. december 22-én kihirdetett, a magyar építészetéről szóló 2023. évi C. törvény azonban nemcsak a szakmagyakorlást, hanem a kamarai működést is megváltoztatja.

Bizonyára sok vélemény és álláspont kering a szakmagyakorlók között a magyar építészetéről szóló C. törvény kapcsán, hiszen nem titkolt álláspont, hogy a hazai építési szabályokat a törvény címe nem írja le megfelelően. A törvény megítélésétől tartózkodnék, azonban annak tartalmát érdemes közelebbről is megvizsgálni, hogy időben felkészülhessünk a hatálybalépésére. Nem az első és – véleményem szerint – nem is az utolsó kamarai törvény lesz, amelyet összevonnak a tevékenységre vonatkozó szabályokkal. Ez történt az igazságügyi szakértők esetében is, a jogalkotó húsz évvel ezelőtt kialakított koncepciójához: a tevékenység és a szakmai köztestület összetartozik, így egy törvényben kell megjelennie. A koncepciót megvalósítani azonban éppen a mérnöki és építészeti jogosultságok szerteágazósága miatt nehéz feladat, főleg úgy, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvényen mint anyatörvényen túl másik három törvény is bekerült az új törvénybe.

Jelen cikkben nem tudunk minden kérdésről részletesen és teljeskörűen írni, hiszen a törvény maga több mint 250 oldal, azonban azt is látnunk kell, hogy az alapvető kamarai és szakmagyakorlási hagyományoktól nem tért el nagyon nagy mértékben a jogalkotó. A kamarai törvény több rendelkezésének pontosítására is sor került, de szellemisége követi a köztestületek önkormányzatiságát, és tiszteletben tartja az 1996-ban elfogadott törvény alapvető hagyományait. Ez nem jelenti azt, hogy a törvény szó szerint ugyanazt tartalmazza, hiszen ahogy a modern világ halad előre, a jogalkotás is egyre újabb és másféle megfogalmazásban, ennek megfelelően más formában jelenik meg. Az alapelvek azonban azonosak: területi elven és illetékességgel működő vármegyei mérnöki és építész kamarák, illetve országos illetékességgel rendelkező Magyar Mérnöki Kamara és Magyar Építész Kamara.

Az egyik nagy változás, amire a szakmagyakorlóknak készülniük kell, hogy a törvény kamarai tagsághoz kötött tevékenységnek minősíti a felelős műszaki vezetést és mű-

szaki ellenőrzést. Régóta célja volt ez a kamaráknak, hogy az e szakmákban dolgozó mérnökök tagsági jogviszonnyal rendelkező, teljes körű tagjai legyenek. A törvény még nem ad pontos választ arra, mi lesz azokkal a felelős műszaki vezetőkkel és műszaki ellenőrökkel, akik nem rendelkeznek mérnöki végzettséggel, azonban korlátozott jogosultsággal dolgoznak a szakmában. A kamarában folyik a munka, hogy olyan szabályozás kialakítására kerüljön sor, amely alapján a névjegyzékbe bejegyzett valamennyi nyilvántartott szakmagyakorló végezni tudja a tevékenységét, függetlenül a magyar építészetéről szóló törvény hatálybalépésétől.

Az energetikai tanúsítás kapcsán jelentős változás, hogy a felelős műszaki vezetőkhez és műszaki ellenőrökhez hasonlóan a tevékenység végzéséhez kamarai tagságra lesz szükség. A törvény 2024. október 1. napját követő hatálybalépésével az energetikai tanúsítást is csak kamarai tagsággal lehet majd végezni. Jelentős változás továbbá, hogy a magyar építészetéről szóló törvény az országos kamara feladataként rögzíti az energetikai tanúsítás független ellenőrzésének rendszerét. Ezzel a jogalkotó követi azt az általános jogdogmatikai elvet, hogy országos illetékességgel ellátott feladatkör az országos kamara, így a Magyar Mérnöki Kamara hatáskörébe tartozzon.

A magyar építészetéről szóló törvény egyik legnagyobb változtatása, hogy megszűnnek a területi kamarák mellett működő etikai-fegyelmi bizottságok, és új rendszer bevezetésére kerül sor. Az elfogadott törvény szerint a területi kamarák egy – titkosan megválasztott – tisztségviselőt delegálnak az országos kamara mellett működő bizottságba. (Az elsőfokú etikai-fegyelmi bizottság nem az országos kamara szerve, de országos illetékességgel rendelkezik.) Ezzel a törvény hatálybalépését követően 19 fős bizottság fog megalakulni, amelynek tagjai ellátják az egyes területi kamarák szakmagyakorlóival szemben felmerült etikai-fegyelmi panaszok kivizsgálását.

A jogalkotók célját e körben nem lehet pontosan megállapítani, de nem zárható ki, hogy a bizottság függetlenségének zálogát látták abban, ha nem a területi kamara szerveként látja el az etikai-fegyelmi kérdések vizsgálatát. Az egyetlen bizottság a jogalkalmazás egységességét is biztosítja, vagyis a vétkes az ország teljes területén azonos jogkövetkezményre számíthat.

A törvény sok változást hoz a szakmagyakorlók számára, és a kamarai működés kapcsán is módosítások észlelhetők. Mindent még nem láthatunk, hiszen – ahogy a mondás is tartja – a kulcs a részletekben rejlik. A végrehajtási szabályok ismerete nélkül még nem látunk minden változást és módosítást, így annak hatásait sem tudjuk teljes mértékben lemérni. Az újítás mindenestre lehetőséget ad a korábbi jogalkalmazási problémák megoldására, és arra, hogy a felmerülő kérdésekre érdemi válaszokat kapunk.